

การประเมินผลแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสุขภาพสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง ปีงบประมาณ 2567

Evaluation of the strategic health development plan of the Trang Provincial Public Health Office, fiscal year 2024.

(Received: August 17,2024 ; Revised: August 22,2024 ; Accepted: August 23,2024)

เฉลิม เกตุพงษ์พันธุ์¹
Chalerm Katpongpun¹

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการประเมินผลแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสุขภาพสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรังปีงบประมาณ 2567 กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานหรือเกี่ยวข้องด้านนโยบายและแผน ปีงบประมาณ 2567 จำนวน 147 คน เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถามออนไลน์ประกอบด้วย 6 ส่วน ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้ การมีส่วนร่วม การประเมินผลแผนยุทธศาสตร์ตามกรอบ CIPP Model ข้อเสนอแนะ และผลผลิตของตัวชี้วัดตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสุขภาพสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง ปีงบประมาณ 2567 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน Independent Samples T-test, One-way ANOVA และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย พบว่า ส่วนใหญ่มีความรู้ระดับปานกลาง ร้อยละ 60.54 การมีส่วนร่วมระดับปานกลาง (Mean = 3.22, S.D.= 0.85) การประเมินผลแผนยุทธศาสตร์ตามกรอบ CIPP Model ระดับปานกลาง (Mean=3.45, S.D.=0.47) ผลผลิตตัวชี้วัดระดับต้องปรับปรุง ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 44.44 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน หน่วยงานที่ปฏิบัติงาน อายุราชการ ประสบการณ์ด้านการจัดทำแผน และช่องทางการรับรู้นโยบายและแผนกับการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ไม่มีความแตกต่างกัน ยกเว้น ประวัติการฝึกอบรมด้านนโยบายและแผน มีความแตกต่างกัน ($t=3.556$, p -value = 0.001) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่า ความรู้ไม่มีความสัมพันธ์กับแผนยุทธศาสตร์ ($r=0.090$, p -value=0.276) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 การมีส่วนร่วมของบุคลากรมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับแผนยุทธศาสตร์ในระดับต่ำ ($r = 0.435$, p -value =0.000) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: การประเมินผลแผนยุทธศาสตร์, การประเมิน CIPP Model

Abstract

This study was survey research aimed to study the evaluation of the health development strategic plan of the Trang Provincial Public Health Office, fiscal year 2024.. The sample group is 147 personnel working or involved in policy and planning in the fiscal year 2024. The research tool is an online questionnaire consisting of 6 parts: personal factors, knowledge, participation. Evaluation of strategic plans according to the CIPP Model framework, output of indicators and recommendations for driving the strategic health development plan of the Trang Provincial Public Health Office, fiscal year 2024. Data was analyzed using ready-made computer programs. Statistics Used include frequency, percentage, mean, standard deviation, Independent Samples T-test, One-way ANOVA, and Pearson's Correlation Coefficient.

The results of the research found that the majority had a moderate level of knowledge, 60.54 percent, a moderate level of participation (Mean = 3.22, S.D.= 0.85), a moderate level of strategic plan evaluation according to the CIPP Model framework (Mean=3.45, S.D.=0.47). Productivity level indicators must be improved 44.44% passed the criteria. The results of the analysis of differences in personal factors include gender, age, education level, job position, work agency, length of service, experience in planning planning. and channels for acknowledging policies and plans and driving strategic plans, it was found that there were no differences. Except for the history of training in policy and planning. There is a difference ($t=3.556$, p -value =0.001) with statistical significance at the 0.05 level.

¹ นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง

The results of the correlation analysis found that knowledge was not related to the strategic plan ($r=-0.090$, p -value=0.276) with statistical significance at the 0.05 level.

Keywords: Strategic plan evaluation, CIPP Model evaluation

บทนำ

กระทรวงสาธารณสุข เป็นองค์กรหลักด้านการดูแลและพัฒนาระบบสุขภาพของประเทศไทย ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์กระทรวงสาธารณสุข มีความเชื่อมโยงกับแผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี แผนปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals : SDGs) และสอดคล้องกับสภาพปัญหาและปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพในสถานการณ์ปัจจุบันแผนยุทธศาสตร์ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) ด้านส่งเสริมสุขภาพป้องกันโรคและคุ้มครองผู้บริโภคเป็นเลิศ (Promotion Prevention and Protection Excellence) 2) ด้านบริการเป็นเลิศ (Service Excellence) 3) ด้านบุคลากรเป็นเลิศ (People Excellence) และ 4) ด้านบริหารเป็นเลิศด้วยธรรมาภิบาล (Governance Excellence) ภายใต้กรอบการดำเนินงาน 14 แผนงาน 35 โครงการ 54 ตัวชี้วัด ซึ่งได้กำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัด มาตรการและแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานให้แก่ทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขทุกระดับ เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของกระทรวงสาธารณสุข “ประชาชนสุขภาพดี เจ้าหน้าที่มีความสุข ระบบสุขภาพยั่งยืน”¹

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง เป็นหน่วยงานราชการในส่วนภูมิภาค สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงกระทรวงสาธารณสุข มีอำนาจหน้าที่จัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านสุขภาพ การกำกับ ดูแล ประเมินผล และสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานสาธารณสุขในเขตพื้นที่จังหวัดให้เป็นไปตามกฎหมาย มีหน่วยงานในสังกัดประกอบด้วยโรงพยาบาลศูนย์ 1 แห่ง โรงพยาบาลชุมชน 9 แห่ง สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ 10 แห่ง และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 125 แห่ง ปีงบประมาณ 2567 ได้จัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาสุขภาพสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง มีความ

เชื่อมโยงกับแผนยุทธศาสตร์และนโยบายของกระทรวงสาธารณสุข และสอดคล้องกับสภาพปัญหาสาธารณสุขในจังหวัดตรัง ภายใต้วิสัยทัศน์ “ประชาชนสุขภาพดี บริการมีคุณภาพ ภาครัฐเอื้ออำนวย” ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ 4 ด้าน คือ 1) ด้านการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคเป็นเลิศ (Promotion & Prevention Excellence) 2) ด้านบริการเป็นเลิศ (Service Excellence) 3) ด้านบุคลากรเป็นเลิศ (People Excellence) และ 4) ด้านบริหารจัดการเป็นเลิศด้วยธรรมาภิบาลเป็นเลิศ (Governance Excellence) ประกอบด้วย 6 แผนงาน 20 โครงการ 45 ตัวชี้วัด² ซึ่งได้ประชุมชี้แจงถ่ายทอดนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาสุขภาพสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรังไปสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่ และได้จัดทำข้อตกลงตามคำรับรองการปฏิบัติราชการของเครือข่ายบริการสุขภาพ ทุกแห่ง เพื่อเป็นกรอบแนวทางการขับเคลื่อนการพัฒนาด้านสุขภาพจังหวัดตรังในพื้นที่ทุกระดับให้บรรลุเป้าหมาย “ประชาชนมีสุขภาพดี เจ้าหน้าที่มีความสุข ระบบสุขภาพยั่งยืน”

จากการศึกษาการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสุขภาพสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง ที่ผ่านมา พบว่า มีการกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission) เป้าประสงค์ (Goal) เป้าหมาย (Target) นโยบายองค์กร (Organization policy) มีการวิเคราะห์สถานการณ์โรคและภัยสุขภาพ มีการนำนโยบายของกระทรวง เขต จังหวัด และปัญหาด้านสุขภาพของประชาชนจังหวัดตรังเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ มีการประชุมชี้แจงถ่ายทอดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ มีการจัดทำข้อตกลงตามคำรับรองการปฏิบัติราชการของเครือข่ายบริการสุขภาพทุกแห่ง มีการประชุมติดตาม กำกับ การดำเนินงานตามนโยบาย และตัวชี้วัดที่สำคัญระดับต่างๆ มีการตรวจราชการและนิเทศงานเครือข่ายบริการสุขภาพทุกแห่ง อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และมีการสรุปผลการบรรลุ

เป้าหมายของตัวชี้วัดตามแผนยุทธศาสตร์ทุกปี ซึ่งจากการศึกษาวิเคราะห์ในเชิงลึก พบว่า 1) การบรรลุเป้าหมายของตัวชี้วัดด้านผลผลิต (Output) ตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสุขภาพสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง มีแนวโน้มลดลง และตัวชี้วัดที่ไม่บรรลุเป้าหมายมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น คือ ปิงบประมาณ 2564 บรรลุเป้าหมายร้อยละ 70.83 ไม่บรรลุเป้าหมายร้อยละ 29.17 ปิงบประมาณ 2565 บรรลุเป้าหมายร้อยละ 70.59 ไม่บรรลุเป้าหมายร้อยละ 29.41 และปิงบประมาณ 2566 บรรลุเป้าหมายร้อยละ 69.23 ไม่บรรลุเป้าหมายร้อยละ 30.77 2) ระบบการควบคุม กำกับ และประเมินผลแผนยุทธศาสตร์ ยังไม่มีความชัดเจน ยังไม่เคยมีการประเมินผลความรู้ความเข้าใจ การรับรู้ การมีส่วนร่วมของบุคลากรหรือผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย 3) ระบบฐานข้อมูลสารสนเทศ ข้อมูลในระบบ HDC ไม่ครบถ้วน ไม่ถูกต้องและไม่เป็นปัจจุบัน 4) การมีส่วนร่วมของบุคลากรต่อกระบวนการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ยังไม่ครอบคลุมทุกระดับ เป็นต้น²

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานตามนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ของกระทรวงสาธารณสุข ปิงบประมาณ พ.ศ. 2567 มีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 มาตรา 3/1 ที่ระบุว่า “ในการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการ ต้องใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้คำนึงถึงความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมของประชาชน การเปิดเผยข้อมูลการติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติงาน ตามความเหมาะสมของแต่ละภารกิจ” และเป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 หมวด 3 (1) ที่ระบุว่า “ส่วนราชการต้องจัดทำแผนปฏิบัติราชการไว้ล่วงหน้า โดยแผนปฏิบัติราชการจะกำหนดรายละเอียดและขั้นตอนของแผน กำหนดเป้าหมายของภารกิจ ผลสัมฤทธิ์ของภารกิจ ตลอดจนตัวชี้วัดความสำเร็จของภารกิจ และจะต้องจัดให้มีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติราชการ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ส่วนราชการกำหนดโดยสอดคล้องกับ

มาตรฐานของ ก.พ.ร. และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 ที่กำหนดอำนาจหน้าที่ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดในเรื่องการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านสาธารณสุขของจังหวัดและกำกับ ดูแล ประเมินผล และสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานในสังกัด และสอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (Public Sector Management Quality Award: PMQA) หมวด 2 การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ และหมวด 7 ผลลัพธ์การดำเนินการ การประเมินผลการดำเนินการและแนวโน้มของส่วนราชการในมิติด้านประสิทธิภาพ มิติด้านคุณภาพการให้บริการ มิติด้านประสิทธิภาพ และมิติด้านการพัฒนาองค์กร³ ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นผู้รับผิดชอบงานการนิเทศและประเมินผล กลุ่มงานพัฒนายุทธศาสตร์สาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง มีความสนใจและได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลแผนยุทธศาสตร์ ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ การมีส่วนร่วม การบริหารเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management) และการประเมินผลรูปแบบ CIPP Model ของ Daniel Stufflebeam จึงได้นำมาประกอบแนวคิดและประยุกต์ใช้ในการศึกษาวิจัยเรื่องการประเมินผลแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสุขภาพสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง ปิงบประมาณ 2567 เพื่อประโยชน์ต่อการวิเคราะห์วางแผนปรับปรุงและพัฒนาการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสุขภาพสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรังให้มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้ การมีส่วนร่วม และการประเมินผลแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสุขภาพสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง ปิงบประมาณ 2567 ของบุคลากรที่ปฏิบัติงานหรือเกี่ยวข้องด้านนโยบายและแผน สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสุขภาพสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง ปีงบประมาณ 2567

3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะต่อแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสุขภาพสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง ปีงบประมาณ 2567

สมมุติฐานของการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีผลต่อแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสุขภาพสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง ปีงบประมาณ 2567 แตกต่างกัน

2. ความรู้ มีความสัมพันธ์กับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสุขภาพสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง ปีงบประมาณ 2567

3. การมีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์กับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสุขภาพสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง ปีงบประมาณ 2567

วิธีการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการประเมินผลแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสุขภาพสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรังปีงบประมาณ 2567 ระยะเวลาการทําวิจัยตั้งแต่เดือน มีนาคม 2567 จนถึงเดือน สิงหาคม 2567

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานหรือมีส่วนเกี่ยวข้องด้านนโยบายและแผน ปีงบประมาณ 2567 สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง รวมทั้งหมด 232 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานหรือมีส่วนเกี่ยวข้องด้านนโยบายและแผน ปีงบประมาณ 2567 สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง ทั้งหมด 232 คน กำหนดขนาดตัวอย่างการวิจัยครั้งนี้ใช้สูตรของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และค่าความคลาดเคลื่อน 5% ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา 147 คน ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) กับประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 147 คน

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการประเมินผลแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสุขภาพสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง ปีงบประมาณ 2567 เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้ การมีส่วนร่วม และการประเมินผลแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสุขภาพสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง ปีงบประมาณ 2567 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสุขภาพสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง ปีงบประมาณ 2567 และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะต่อแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสุขภาพสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง ปีงบประมาณ 2567 กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานหรือเกี่ยวข้องด้านนโยบายและแผน ปีงบประมาณ 2567 จำนวน 147 คน เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถามออนไลน์ประกอบด้วย 6 ส่วน ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้ การมีส่วนร่วม การประเมินผลแผนยุทธศาสตร์ตามกรอบ CIPP Model ผลผลิตของตัวชี้วัด และข้อเสนอแนะต่อแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสุขภาพสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง ปีงบประมาณ 2567 ผ่านการตรวจคุณภาพเครื่องมือมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.67–1 และนำไปทดลอง (Try out) กับบุคลากรของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแห่งหนึ่ง จำนวน 30 คน วิเคราะห์หาความเชื่อมั่น(Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Method) ได้ ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.896 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน Independent Samples T-test, One-way ANOVA และ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) โดยทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จริยธรรมการวิจัย

การวิจัยนี้ ได้ผ่านการพิจารณารับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จาก คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์วิทยาลัยการสาธารณสุขสิ

รินทร์ จังหวัดยะลา รหัสโครงการ : SCPHYLIRB-2567/236 วันที่รับรอง 25 มิถุนายน 2567

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรที่ปฏิบัติงานหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับด้านนโยบายและแผน สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดจังหวัดตรัง ปีงบประมาณ 2567 พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 147 คน ส่วนใหญ่เพศหญิง ร้อยละ 50.3 กลุ่มช่วงอายุระหว่าง 46–55 ปี มากที่สุด ร้อยละ 49.7 รองลงมา กลุ่มช่วงอายุ 36–45 ปี ร้อยละ 17.7 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด ร้อยละ 61.2 รองลงมา ระดับปริญญาโท ร้อยละ 34.7 ตำแหน่งนักวิชาการสาธารณสุข มากที่สุด ร้อยละ 49.0 รองลงมา พยาบาลวิชาชีพ ร้อยละ 19.7 ส่วนใหญ่เป็นระดับชำนาญงาน/ชำนาญการ ร้อยละ 71.4 รองลงมา ระดับอาวุโส/ชำนาญการพิเศษ ร้อยละ 15.0 ปฏิบัติงานสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรังมากที่สุด ร้อยละ 34.7 รองลงมา โรงพยาบาล ร้อยละ 33.3 มีอายุราชการช่วง 30 ปีขึ้นไปมากที่สุด ร้อยละ 42.9 รองลงมา ช่วงอายุ 21–30 ปี ร้อยละ 29.3 มีประสบการณ์ด้านการจัดทำแผนมากกว่า 10 ปี มากที่สุด ร้อยละ 29.3 รองลงมา 7–10 ปี ร้อยละ 23.1 ส่วนใหญ่มีประวัติการฝึกอบรมด้านนโยบายและแผน ร้อยละ 51.7 สำหรับช่องทางการรับรู้นโยบายและแผน ส่วนใหญ่ทางหนังสือเอกสารทางราชการ ร้อยละ 25.9 รองลงมา การประชุม อบรม สัมมนา ร้อยละ 21.8

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความรู้ การมีส่วนร่วม และการประเมินผลแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสุขภาพสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง ปีงบประมาณ 2567 ตามกรอบการประเมิน CIPP Model

2.1 ความรู้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับความรู้ปานกลาง ร้อยละ 60.54 รองลงมา มีระดับความรู้ต่ำ ร้อยละ 34.02 และระดับความรู้สูง ร้อยละ 5.44 ตามลำดับ ($\bar{X} = 13.42$ คะแนน $SD = 2.406$, $Min = 9$ คะแนน $Max = 17$ คะแนน)

2.2 การมีส่วนร่วม พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรต่อแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสุขภาพสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง ปีงบประมาณ 2567 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($Mean = 3.22$, $S.D. = 0.85$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการติดตามกำกับ และประเมินผล ($Mean = 3.36$, $S.D. = 0.83$) รองลงมา คือ ด้านการดำเนินงานตามแผน ($Mean = 3.28$, $S.D. = 0.85$) และด้านการวิเคราะห์ห้วงค์กร ($Mean = 3.20$, $S.D. = 0.98$) ตามลำดับ สำหรับระดับการมีส่วนร่วมที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการวางแผน ($Mean = 3.05$, $S.D. = 1.05$)

2.3 การประเมินผลแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสุขภาพสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง ปีงบประมาณ 2567 ตามกรอบการประเมิน CIPP Model พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ($Mean = 3.45$, $S.D. = 0.47$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านบริบท ($Mean = 3.82$, $S.D. = 0.67$) รองลงมา คือ ด้านกระบวนการ ($Mean = 3.57$, $S.D. = 0.63$) และ ด้านผลผลิต ($Mean = 3.44$, $S.D. = 0.25$) ตามลำดับ สำหรับด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านปัจจัยนำเข้า ($Mean = 2.99$, $S.D. = 0.67$) และผลการดำเนินงานของตัวชี้วัดตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสุขภาพสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง ปีงบประมาณ 2567 พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับต้องปรับปรุง ตัวชี้วัดผ่านเกณฑ์ร้อยละ 44.44 ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 55.56 เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นที่มีระดับผลการประเมินสูงสุด คือ ประเด็นTrang Clean & Wellness Tourism อยู่ในระดับดีมาก ตัวชี้วัดผ่านเกณฑ์ร้อยละ 100 รองลงมา คือ ประเด็นการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ อยู่ในระดับต้องปรับปรุง ตัวชี้วัดผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50.00 ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50.00 และประเด็นการพัฒนาระบบบริการสุขภาพอยู่ในระดับต้องปรับปรุง ตัวชี้วัดผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50.00 ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50.00 สำหรับประเด็นที่มีระดับผลการประเมินต่ำสุด คือ ประเด็นระบบบริการสุขภาพกลุ่มวัย อยู่ในระดับต้องปรับปรุง ตัวชี้วัดผ่านเกณฑ์ร้อยละ 27.27 ไม่ผ่าน

เกณฑ์ร้อยละ 72.73 รองลงมา คือ ประเด็นดิจิทัลสุขภาพ อยู่ในระดับต้องปรับปรุง ตัวชี้วัดผ่านเกณฑ์ร้อยละ 42.86 ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 57.14

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง ปีงบประมาณ 2567

3.1 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง ปีงบประมาณ 2567 ตามกรอบการประเมิน CIPP Model พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน หน่วยงานที่ปฏิบัติงาน อายุราชการ ประสบการณ์ด้านการจัดทำแผน และช่องทางการรับรู้นโยบายและแผนกับการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ ไม่มีความแตกต่างกัน ยกเว้น ประวัติการฝึกอบรมด้านนโยบายและแผน มีความแตกต่างกัน ($t=3.556$, $Sig.=0.001^*$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05*

3.2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง ปีงบประมาณ 2567 ตามกรอบการประเมิน CIPP Model พบว่า ความรู้ไม่มีความสัมพันธ์กับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง ปีงบประมาณ 2567 ($r = -0.090$, $p\text{-value} = 0.276$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง ปีงบประมาณ 2567 ตามกรอบการประเมิน CIPP Model พบว่า การมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ในระดับต่ำ ($r = 0.435$, $p\text{-value} = 0.000$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะของบุคลากรที่มีต่อแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง ปีงบประมาณ 2567 พบว่า ข้อเสนอแนะจำแนกตามประเด็นที่สำคัญๆออกเป็น 7 ด้าน โดยด้านที่มีข้อเสนอแนะ

มากที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วม ร้อยละ 24.43 รองลงมา คือ ด้านการจัดทำแผน ร้อยละ 22.14 และด้านการถ่ายทอดแผนไปสู่การปฏิบัติ ร้อยละ 20.60 ตามลำดับ และหากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีการเสนอแนะมากที่สุด คือ หน่วยงาน บุคลากร ทุกระดับ มีส่วนร่วมกระบวนการจัดทำแผน การดำเนินงานตามแผน และการติดตาม กำกับและประเมินผล ร้อยละ 19.84 รองลงมา คือ อบรมสร้างความรู้ ความเข้าใจ กระบวนการวางแผน ร้อยละ 8.39 ถ่ายทอดนโยบายและแผนให้เร็ว ต้นปีงบประมาณ ร้อยละ 7.63 และหน่วยงาน บุคลากรทุกระดับได้รับรู้การถ่ายทอดนโยบายและแผนสู่การปฏิบัติอย่างทั่วถึง ร้อยละ 7.63 ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการศึกษาการประเมินผลแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง ปีงบประมาณ 2567 มีประเด็นอภิปรายผลตามสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง ปีงบประมาณ 2567 พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ระดับ หน่วยงาน อายุราชการ ประสบการณ์ด้านการจัดทำแผน และช่องทางการรับรู้นโยบายและแผนของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง ไม่แตกต่างกัน และ ประวัติการฝึกอบรมด้านนโยบายและแผน มีความแตกต่างกัน ($t = 3.556$, $p\text{-value} = 0.001$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ มีประวัติเคยผ่านการฝึกอบรมด้านนโยบายและแผน เพียงร้อยละ 51.7 และไม่เคยฝึกอบรมด้านนโยบายและแผนร้อยละ 48.3 มีสัดส่วนที่ไม่แตกต่างกัน การผ่านการอบรมด้านนโยบายและแผนก็ไม่ได้กำหนดว่าเมื่อใด ที่ผ่านมาสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรังก็ไม่ได้จัดอบรมให้ความรู้ด้านการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ หรือด้านนโยบายและแผนแก่บุคลากรในสังกัด อีกทั้งกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรังมีระยะเวลาและขั้นตอนที่แตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่

ศึกษาในครั้งนี้ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชน สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ และกลุ่มงานของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง มีความหลากหลายวิชาชีพ พื้นฐานการเรียนรู้ ประสบการณ์ย่อมแตกต่างกันไป อาจจะได้เข้ามามีส่วนร่วม รับรู้ทุกขั้นตอนในกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ การถ่ายทอดนโยบายและแผน การติดตาม กำกับ ประเมินผล เนื่องจากภาระงานที่รับผิดชอบหลากหลาย อีกทั้งสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรังมีข้อจำกัดด้านงบประมาณและสถานที่ การเชิญเข้าร่วมประชุมบางครั้งเป็นลักษณะของการส่งตัวแทนแต่ละหน่วยงานเข้าร่วมเท่านั้น จึงทำให้การรับรู้ ความรู้ และความเข้าใจในบางประเด็นลดน้อยลงได้⁴

2. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ของบุคลากรกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสุขภาพสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง ปีงบประมาณ 2567 พบว่า ความรู้ไม่มีความสัมพันธ์กับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสุขภาพสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง ปีงบประมาณ 2567 ในระดับต่ำ ($r = -0.090$, $p\text{-value} = 0.276$) ทั้งนี้เป็นเพราะมีปัจจัยอย่างอื่นที่มีผลต่อการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสุขภาพสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง ปีงบประมาณ 2567 เช่น การมีส่วนร่วมของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง งบประมาณที่และอัตราค่าจ้างของบุคลากรที่สนับสนุนการดำเนินงานตามแผน เป็นต้น⁵

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของบุคลากรกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสุขภาพสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง ปีงบประมาณ 2567 พบว่า การมีส่วนร่วมของบุคลากร มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสุขภาพสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง ปีงบประมาณ 2567 ในระดับต่ำ ($r = 0.435$, $p\text{-value} = 0.000$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกระบวนการบางขั้นตอนอาจไม่ได้มามีส่วนร่วมเนื่องจากมีภาระงานที่รับผิดชอบหลากหลาย อีกทั้งมีข้อจำกัดด้านงบประมาณ ด้านสถานที่ จึงไม่สามารถให้ทุกหน่วยงานส่งผู้รับผิดชอบ หรือผู้เกี่ยวข้องมาร่วมได้ทุกคน จึงเป็นลักษณะของการส่งตัวแทนแต่

ละหน่วยงานเข้ามาร่วม จึงส่งผลให้การมีส่วนร่วมบางกระบวนการบางขั้นตอนลดน้อยลงได้^{5,6}

4. ข้อเสนอแนะต่อแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสุขภาพสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง ปีงบประมาณ 2567 พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสุขภาพสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง ปีงบประมาณ 2567 โดยภาพรวมจำแนกตามประเด็นที่สำคัญๆ ออกเป็น 7 ด้าน ด้านที่มีข้อเสนอแนะมากที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วม รองลงมา คือ ด้านการจัดทำแผนด้านการถ่ายทอดแผนไปสู่การปฏิบัติ และด้านปัจจัยนำเข้า ตามลำดับ ดังนั้น สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง ควรให้ความสำคัญและพิจารณาดำเนินการในประเด็นต่างๆ เพื่อการวางแผน พัฒนาปรับปรุงแก้ไขต่อไปตามความเหมาะสม ได้แก่ 1) ประเด็นการมีส่วนร่วมของบุคลากรต่อกระบวนการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ตามกรอบการประเมิน CIPP 2) การอบรมสร้างความรู้ ความเข้าใจต่อกระบวนการวางแผนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง 3) การจัดทำยุทธศาสตร์และการถ่ายทอดนโยบายและแผนสู่การปฏิบัติในระดับต่างๆ โดยเร็วตั้งแต่ต้นปีงบประมาณ 4) การเพิ่มช่องทางและการสื่อสารการรับรู้ด้านนโยบายและแผนของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง 5) การวางแผนเตรียมความพร้อมด้านงบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสุขภาพสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง ในปีต่อไป^{5,7}

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้

1. ควรสร้างการมีส่วนร่วมของบุคลากรต่อกระบวนการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ ให้ครอบคลุมหน่วยงานและบุคลากรทุกระดับ
2. ควรจัดอบรมสร้างความรู้ ความเข้าใจต่อกระบวนการวางแผนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

3. ควรจัดทำแผนยุทธศาสตร์ และถ่ายทอดนโยบายและแผนสู่การปฏิบัติในระดับต่างๆโดยเร็วตั้งแต่ต้นปีงบประมาณ

4. ควรเพิ่มช่องทางและการสื่อสารการรับรู้ด้านนโยบายและแผนของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง

5. ควรวางแผนเตรียมความพร้อมด้านงบประมาณบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสุขภาพสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรเพิ่มตัวแทนบุคลากรระดับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบล และสถานีนอนำยเฉลิมพระเกียรติฯ และตัวแทนบุคลากรกลุ่มวิชาชีพสายสนับสนุน เช่น นักวิชาการคอมพิวเตอร์ นักวิชาการการเงินและบัญชี นักทรัพยากรบุคคล เป็นประชากร

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสุขภาพสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง ในครั้งต่อไป

2. ควรระบุข้อมูลระยะเวลา ปีที่ผ่านการฝึกอบรมด้านนโยบายและแผนให้ชัดเจนครั้งต่อไป

3. ควรศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสุขภาพสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง ของบุคลากรสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง

4. ควรพัฒนารูปแบบการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสุขภาพสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรังที่มีประสิทธิภาพ

5. ควรพัฒนาศักยภาพของบุคลากรที่รับผิดชอบงานด้านนโยบายและแผน สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง

เอกสารอ้างอิง

1. กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (2567). แผนกระทรวงสาธารณสุข ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567. สืบค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2567. จาก <https://spd.moph.go.th/20-year-strategy-fiscal-year-2567/>
2. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง. (2567). แผนปฏิบัติราชการพัฒนาสุขภาพ ประจำปีงบประมาณ 2567. สืบค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2567. จาก <http://www.tro.moph.go.th/download/Strategy/strate27122567.pdf>
3. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2552). เกณฑ์พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ พ.ศ. 2552 (พิมพ์ครั้งที่1). กรุงเทพมหานคร: วิชั่นพริ้นท์ แอนด์มีเดีย จำกัด.
4. สมจิตร เตชะเสถียร, เกษฎา สุราวรรณ, พชรพร ครองยุทธ และปัทมา ล้อพงศ์พานิชย์. (2562). การประเมินแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสุขภาพสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น ปีงบประมาณ 2562. วารสารสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น, 1(2), 159-169
5. สุธาสินี พลเศพย์, (2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลสนม อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
6. สุภาณี สุขะนาคินทร์. (2563). การประเมินผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์สาธารณสุขสำนักงานสาธารณสุข จังหวัดอุดรดิษฐ์. วารสารสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2(1), 14-27
7. อุดม บุนพาทาเต, สดัด เชื้อลิ้นฟ้า และ รัชนิภา จิตรากุล (2566). การประเมินแผนยุทธศาสตร์ระบบสุขภาพจังหวัดมหาสารคาม ปีงบประมาณ 2565. วารสารวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพ, 16(2), 159-173